

Papur Pwyllgor Llywodraeth Cymru : Ymchwiliad i S4C y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu:

Pwysigrwydd Ymchwiliad y Pwyllgor

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu ymchwiliad y Pwyllgor i ddyfodol S4C, ymchwiliad a fydd yn helpu i sicrhau y caiff y prif faterion yn y drafodaeth am ddyfodol y gwasanaeth hanfodol hwn eu mynegi a'u deall hyd yn oed cyn i'r adolygiad annibynnol o'r sianel ar gyfer Llywodraeth y DU gychwyn.

Er ein bod yn croesawu bwriad Llywodraeth y DU i gynnal adolygiad o S4C, adolygiad yr ydym wedi galw amdano yn gyson ac a addawyd yn wreiddiol yn 2010, mae'n anffodus nad yw'r adolygiad eisoes ar y gweill, a hynny ers tro byd. Mae Llywodraeth y DU yn ymwybodol ein bod yn disgwyl chwarae rhan lawn yn yr adolygiad ac rydym yn dal i aros i'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon gadarnhau'r manylion terfynol o ran cwrpas yr adolygiad a phwy fydd yn ei arwain.

Cyllid S4C

Mae dyletswydd statudol ar yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, fel yr amlinellir yn Neddf Cyrff Cyhoeddus 2001, i sicrhau bod S4C yn cael cyllid digonol. Ers yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant yn 2010, mae Llywodraeth Cymru wedi mynegi'n gyson ei phryder gwirioneddol ynghylch yr effaith a gaiff toriadau cyllid pellach ar S4C. Rydym wedi pwysleisio'n gyson i Lywodraeth y DU ei bod yn hanfodol bod gan S4C gyllid digonol, yn ogystal ag annibyniaeth olygyddol a rheolaethol, iddi barhau i allu gwasanaethu'r gynulleidfa Gymraeg ac i chwarae rhan hanfodol wrth gefnogi'r Gymraeg a'r diwydiannau creadigol yng Nghymru – ond mae S4C wedi cael ei hun mewn sefyllfa wahanol iawn ers yr Adolygiad o Wariant yn 2010. Bellach, mae 90% o gyllid S4C yn dod o ffi'r drwydded.

Yn y flwyddyn ddiwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi chwarae rhan lawn yn y broses o adolygu Siarter y BBC ac rydym yn falch bod Siarter newydd y BBC yn cynnwys ymrwymiad o'r newydd i wasanaethau Cymraeg. Mae'r Cytundeb Fframwaith sy'n cyd-fynd â'r Siarter yn cadarnhau partneriaeth y BBC ag S4C, partneriaeth sy'n seiliedig ar gydweithio i gadw a diogelu annibyniaeth y naill gorff a'r llall. Mae hefyd yn rhoi setliad ariannol cadarn mewn perthynas â'r elfen o gyllid S4C a ddaw o ffi'r drwydded, sy'n hanfodol bwysig i S4C allu parhau i ddatblygu ei gwasanaethau.

Mae'r ansicrwydd yn y blynyddoedd diwethaf mewn perthynas â chyllid ar gyfer y dyfodol wedi gwneud blaengynllunio'n anodd iawn, i S4C ac i'r cwmnïau cynhyrchu annibynnol sy'n rhai o brif gyflenwyr y sianel yng Nghymru. Er bod y setliad yn rhoi sefydlogrwydd ariannol i S4C tan 2022, bydd y ffaith nad oedd dim cynnydd yn y cyllid, am na roddwyd ystyriaeth i chwyddiant, yn naturiol yn cyflwyno heriau sylweddol i'r sianel.

Gobeithio y bydd nifer o gyhoeddiadau diweddar yn sefydlogi sefyllfa ariannol S4C. Ymhlith y rhain mae pecyn Llywodraeth y DU o gyllid ychwanegol – cyllid cyfalaf a chyllid benthyciadau – yn ogystal â phenderfyniad Llywodraeth Cymru i ddyrannu £3

miliwn o gyllid cyfalaf ar gyfer cefnogi Yr Egin – prosiect sydd â'r bwriad o sefydlu canolfan arloesol ar gyfer y diwydiannau creadigol yng Nghaerfyrddin, o amgylch Pencadlys newydd S4C.

Perthynas â'r BBC a rhanddeiliaid eraill

Croesawodd Llywodraeth Cymru y cyhoeddiad yn 2013 fod Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C wedi dod i gytundeb chwe blynedd mewn perthynas â chyllid, llywodraethu ac atebolrwydd S4C yn y dyfodol. Yn bwysig ddigon, roedd y cytundeb hefyd yn gwarchod annibyniaeth olygyddol a rheolaethol S4C. Mae Llywodraeth Cymru wedi'i chalonogi gan y cynnydd yn y cydweithredu rhwng y BBC ac S4C – a hefyd gan y ffaith bod y Cytundeb Gweithredu yn llawer ehangach na'r trefniadau cyllido ac atebolrwydd, gan ymestyn i bartneriaeth greadigol ar bob lefel o fewn y BBC ac S4C.

Rydym hefyd yn croesawu'r bartneriaeth gryfach sydd wedi datblygu dros y blynyddoedd diwethaf rhwng Radio Cymru ac S4C. Dim ond un gwasanaeth radio Cymraeg ac un gwasanaeth teledu Cymraeg sydd ar gael o hyd. Mae felly'n hanfodol bod y bartneriaeth rhwng y ddau wasanaeth hyn mor gynhyrchiol a llawn dychymyg â phosibl.

O ystyried y newidiadau sylfaenol sydd yn Siarter newydd y BBC – newidiadau i'w threfniadau rheoli, llywodraethu a rheoliadol; i rôl BBC Studios; ac i ddibenion cyhoeddus cryfach y BBC fel y maent yn berthnasol i'r gwledydd – mae'n hanfodol y caiff y bartneriaeth rhwng S4C a'r BBC ei diweddarau a'i hadnewyddu, er mwyn cefnogi a galluogi gwasanaethau S4C i dyfu ac arallgyfeirio mewn byd aml-lwyfan.

Yn ogystal â gweithio ar draws llwyfannau, dylai S4C barhau i weithio mewn partneriaeth ag awduron, artistiaid ac eraill o Gymru (e.e. cwmnïau gemau a gweithwyr creadigol eraill yn y maes digidol); dylai hefyd gryfhau'r cysylltiadau presennol gyda sefydliadau fel Cyngor Celfyddydau Cymru, Cyngor Llyfrau Cymru a phartneriaid eraill. Dylai S4C sicrhau ei bod yn comisiynu mwy o raglenni yn seiliedig ar eiddo deallusol o Gymru ac am Gymru a'i bod yn datblygu arlwy aml-lwyfan sy'n canolbwyntio ar yr eiddo deallusol hwnnw mewn partneriaeth ag eraill (e.e. y potensial i gydgyssylltu drwy lyfrau / ar-lein / gemau). Byddai hyn yn cyflwyno cynnig cyfoethocach a mwy deniadol ac yn cefnogi twf pellach yn y sector creadigol yng Nghymru.

Rôl bwysig S4C wrth gyflawni blaenoriaethau Llywodraeth Cymru – y Gymraeg a'r Diwydiannau Creadigol

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu cyhoeddiad diweddar S4C, "Gwthio'r Ffiniau", sy'n amlinellu gweledigaeth y sianel ar gyfer y deng mlynedd nesaf ac sydd hefyd yn tanlinellu pwysigrwydd S4C wrth gyfrannu at flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer y diwydiannau creadigol a'r Gymraeg. Wrth i genhadaeth S4C esblygu, doeth fyddai ystyried a yw'r trefniadau llywodraethu a rheoleiddiol yn dal i fod yn addas at y diben.

Croesawodd Llywodraeth Cymru benderfyniad S4C i symud ei phencadlys i Gaerfyrddin erbyn 2018. Bydd hyn yn enghraifft o sefydliad mawr yn symud ei

weithrediadau y tu allan i'r brifddinas, gan greu cyfleoedd am waith yn lleol mewn maes arbenigol a rhoi hwb i'r economi ehangach. Mae potensial hefyd y bydd yn hwb sylweddol i'r Gymraeg mewn ardal sy'n hanfodol bwysig i ddyfodol yr iaith. Bydd symud pencadlys S4C yn ategu datblygiadau eraill i hyrwyddo'r Gymraeg, gan gynnwys y Ganolfan Gymraeg yng Nghaerfyrddin.

Yn y 30 mlynedd a mwy ers iddi fod yn gweithredu, mae S4C wedi chwarae rhan arweiniol wrth hyrwyddo a diogelu'r Gymraeg. Mae ganddi rôl allweddol a pharhaus i'w chwarae wrth sicrhau bod yr iaith yn parhau i ffynnu. Mae'n cynorthwyo wrth sefydlu a bywiogi'r Gymraeg fel rhan o fywyd bob dydd yng Nghymru, ac mae ei gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn gwneud cyfraniad pwysig at gynyddu eu defnydd o'r Gymraeg. Drwy ei rhaglenni ffeithiol, hanesyddol a diwylliannol, mae S4C yn cyfoethogi cymdeithas yng Nghymru. Mae gan S4C ran bwysig i'w chwarae o hyd wrth helpu pobl o bob cefndir i ddysgu Cymraeg, gydag amrywiaeth o adnoddau wedi'u darlledu ac ar-lein. Mae ganddi ran bwysig i'w chwarae yn y gwaith o gyflwyno'r weledigaeth sydd yn Strategaeth y Gymraeg Llywodraeth Cymru a chyfrannu at y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Mae hanes ein diwydiannau creadigol yn un o lwyddiant yng Nghymru ac maent yn gwneud cyfraniad hanfodol at ein heconomi. Mae polisi comisiynu S4C wedi cyfrannu'n sylweddol at y twf yn y sector cyfryngau annibynnol yng Nghymru, yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bellach mae gan Gymru nifer o gwmnïau cynhyrchu annibynnol tra llwyddiannus sy'n creu cynnwys ar gyfer nifer o sianelau a rhwydweithiau, ond chwaraeodd S4C ran ganolog yn eu datblygiad cychwynol.

Mae gan S4C ran allweddol i'w chwarae wrth ddatblygu sgiliau ac mae ganddi'r cyfle i wneud mwy yn y maes hwn o bosibl drwy weithio mewn partneriaeth â'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill, gyda chyrff masnach, undebau a Cymru Greadigol pan fydd wedi'i sefydlu, er mwyn cyflawni'r canlyniadau gorau ar gyfer datblygu talent yng Nghymru.

Atebolrwydd

Roedd Comisiwn Silk yn cefnogi ein barn y dylai'r cyfrifoldeb polisi cyffredinol dros ddarlledu aros gyda Llywodraeth y DU. Mewn amgylchedd digidol sy'n esblygu'n gyflym, lle mae'r darlledwyr yn chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o greu dinasyddiaeth ddiwylliannol gyffredin i bobl ar draws y DU, ni fyddai rhannu'r cyfrifoldeb cyffredinol dros ddarlledu yn cryfhau'r system Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ar hyn o bryd – ond nid yw hynny'n golygu y dylai darlledwyr a'r rheoleiddiwr fod yn atebol i San Steffan yn unig.

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn galw ers peth amser ar i drefniadau llywodraethu darlledu adlewyrchu'r sefyllfa ddatganoledig sydd ohoni yn y DU a chefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion polisi sydd wedi'u pennu yng Nghymru, ar gyfer Cymru. Roeddem felly'n croesawu'r cyfeiriadau ym Mhapur Gorchymyn Dydd Gŵyl Dewi at gynyddu atebolrwydd darlledwyr, gan gynnwys S4C.

Argymhellodd adroddiad y Pwyllgor *Y Darlun Mawr: Safbwyntiau Cychwynol y Pwyllgor ar Ddarlledu yng Nghymru* y dylai Awdurdod S4C osod ei adroddiad blynyddol a datganiadau archwiliedig o gyfrifon gerbron Cynulliad Cenedlaethol

Cymru. Mater i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac S4C yw hwn, ond mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pwysigrwydd gwella atebolrwydd sefydliadau darlledu'r DU i'r Cynulliad ac i wylwyr a gwrandawyr yng Nghymru.

Yn dilyn yr Adolygiad o Siarter y BBC, mae gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru bellach bwerau i graffu ar y BBC, i alw arni i ymddangos gerbron y Cynulliad ac i'w dwyn i gyfrif yn uniongyrchol – hawl a oedd wedi'i neilltuo i Senedd y DU cyn hynny.

Byddai trefniant tebyg i S4C yn sicrhau y bydd S4C yn cael ei thrin yn yr un modd â'r BBC.